

یادداشت

کودک‌سربازی؛ نقض آشکار حقوق کودکان توسط گروه‌های مسلح‌گرد

ظاهره نوری پژوهشگر

گروه‌های مسلح کردی در ایران –که با توجه به سابقه منفی‌شان به‌سختی می‌توان نام حزب سیاسی را بر آنها گذاشت– غالباً با تأکید بیش‌از‌حد بر عنصر ناسیونالیسم و تحت شرایط مختلف زمانی داخلی و خارجی، شکل گرفتند. هرچند رهبران این گروه‌ها داعیه‌دار ناسیونالیسم افراطی بودند، اما بسیاری از آنها تحت عنوان رسیدن به خودمختاری، اکاگانه یا ناآگاهانه به همکاری با کشورهای بیگانه روی آوردند. اما این همکاری نه‌تنها کمکی به دستیابی به آرمانشان نکرد، بلکه فقط آنها را به خدمت قدرت‌های بیگانه درآورد. تأکید بر فعالیت مسلحانه و اقدامات چریکی–تروریستی، با هدف اعلامی خودمختاری و ایجاد کردستان بزرگ، نه‌تنها برای مردمان‌گرد منفعتی نداشت، بلکه در تمام این‌سال‌ها مسبب مشکلات زیادی هم شده است. از جمله اقدامات گروه‌های مسلح کردی پدیده کودک‌سربازی و به عبارت دقیق‌تر، ربایش/ فریب کودکان مناطق کردنشین ایران است. در جنگ‌ها و درگیری‌های مسلحانه دو قرن اخیر بین دو یا چند کشور استفاده از کودکان به عنوان نیروی نظامی امری اجتناب‌ناپذیر بوده است. معمولاً کودکانی که در مناطق جنگ‌زده بدون خانواده‌رها شده بودند، ابزار مناسبی برای استفاده ارتش‌ها از آنها بودند؛ چراکه به اندازه افراد بزرگسال نیاز به سرمایه‌گذاری خاصی نداشتند و مدیریت بر آنها نیز اغلب آسان‌تر بود. البته در دوران جدید و پس از تحول مفاهیم حقوقی، مخصوصاً بعد از جنگ جهانی دوم، وضعیت کودکان مشارکت‌کننده در جنگ‌ها در مقایسه با گذشته بسیار بهتر شد. اکنون قوانین بین‌المللی وجود دارد که ارتش‌ها را از استخدام کودکان منع می‌کند، اما برخی ارتش‌های ملی افریقایی و آسیایی هنوز تعداد زیادی کودک در اختیار دارند. با گسترش مفاهیم حقوقی و تصویب قوانین مرتبط، اما در تقریبا در نهادهای نظامی رسمی حکومت‌ها برچیده شد. اما آنچه همچنان وجود دارد، استفاده گروه‌های مسلح غیردولتی از این تجربه برای مبارزه با دولت‌ها و سایر گروه‌هاست. بهره‌گیری و استفاده از کودکان در جنگ‌ها و مبارزات، با به عبارت دیگر کودک‌سربازی، برای سوءاستفاده به منظور مقاصد نظامی و تبدیل به ابزار تبلیغاتی، امری است که آذهان عمومی و وجدان‌های بیدار بشری را در جهان آزار می‌دهد. مفهوم کودک‌سرباز به استفاده نهادهای نظامی امم از نهادهای نظامی حکومت‌ها، گروه‌های شبه‌نظامی، بازیگران مسلح غیردولتی یا حتی گروه‌های سیاسی، از کودکان به عنوان نیروی نظامی در جنگ به عنوان نگهبان، جاسوس، پیام‌رسان یا حتی برای سوءاستفاده جنسی اشاره دارد. موضوع کودک‌سربازی ابعاد گسترده‌ای دارد و از منظرهای مختلف، از جمله قوانین اسلامی، حقوق بشر و قواعد بین‌المللی، قابل بررسی است. از منظر قوانین اسلامی، استفاده از کودکان در جنگ و درگیری‌های مسلحانه مورد نگوهش قرار گرفته و حفاظت از کودکان به‌عنوان بخشی از جامعه اسلامی یکی از اصول اساسی است. در حوزه حقوق بشر مدرن نیز هرچند از دهه ۱۹۷۰ پیمان‌هایی برای ممنوعیت استفاده از کودکان در جنگ تصویب شد، ولی با وجود این، گزارش‌های «کمپین بین‌المللی توقف سربازی کودکان» نشان از استفاده گسترده از کودکان در جنگ‌ها می‌داد. سرانجام مه‌ترین پیمان در این زمینه، یعنی پیمان‌نامه جهانی حقوق کودک، در نوامبر ۱۹۸۹ در سازمان ملل متحد تصویب شد. ماده ۳۸ پیمان جهانی حقوق کودک به‌صراحت از حکومت‌ها می‌خواهد قوانین این کنوانسیون و دیگر قوانین حقوق بشری را هنگام مخاصمات مسلحانه، در جایی که به کودکان مرتبط است، رعایت کنند. ضمن آنکه از کشورهای عضو کنوانسیون تعهد می‌گیرد که تضمین کنند اشخاص زیر ۱۵ سال را در مخاصمات مسلحانه، شرکت مستقیم ندهند. این پیمان همچنین از کشورها می‌خواهد تلاش‌کنند اشخاص زیر ۱۵ سال را اساسا در نیروهای مسلح استخدام نکنند. در واقع نکته مهمی که در این پیمان باید مورد توجه قرار گیرد، این است که بر اساس تعریف پیمان جهانی حقوق کودک، کودک‌سرباز است مشخصی در سن زیر ۱۸ سال به عنوان سودگدی تعریف شده است و در نتیجه، افرادی که کمتر از ۱۸ سال داشته باشند، اگر توسط حکومت‌ها و یا گروه‌های مسلح به عنوان نیروی نظامی مورد استفاده قرار بگیرند، به عنوان کودک‌سرباز شناخته می‌شوند. به عبارت دقیق‌تر، برای کودک‌سرباز دانستن افراد زیر ۱۸ سال، این‌چنین نیست که آنها بایستی حتما در جبهه جنگ اسلحه به دست گرفته باشند، بلکه حتی اگر این کودکان در محیط‌های نظامی به عنوان نگهبان، جاسوس، پیام‌رسان یا یادآردکنانچیی به کار گرفته شوند، مشمول مفهوم کودک‌سرباز هستند. همچنین بند سوم ماده ۳۸ پیمان‌نامه حقوق کودک از کشورها می‌خواهد که سن ۱۵ سال را به ۱۸ سال افزایش بدهند. در واقع زمانی که پیمان حقوق کودک در سال ۱۹۸۹ به تصویب رسید، همچنان بسیاری از کشورها از افراد ۱۵ سال برای ورود به نیروهای نسن استفاده می‌کردند. بنابراین در بند ۳ ماده ۳۸ این پیمان تلاش بر این بود که سن افراد برای ورود به نیروهای نظامی را از ۱۵ به ۱۸ سال افزایش دهند. بند ۴ ماده ۴۰ پیمان‌نامه حقوق کودک از کشورها می‌خواهد که از همه افراد غیرنظامی، به‌ویژه کودکان، در زمان مخاصمات مسلحانه حمایت کنند. روشن است که براساس پیمان حقوق کودکان، به‌کارگیری کودکان، به‌ویژه افراد زیر ۱۵ و همچنین زیر ۱۸ سال به عنوان نیروی نظامی، ممنوع است. شایان ذکر است، علاوهبر پیمان کودک، یک پروتکل اختیاری هم به نام پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک وجود دارد که در ماده ۴ پروتکل اختیاری، به‌ویژه به بحث ممنوعیت استفاده از کودکان به عنوان نیروهای نظامی، توسط دولت‌ها و گروه‌های دیگر نظامی پرداخته و مشخصات روشن‌تری را به‌وضوح مشخص می‌کند تا از به‌کارگیری و هرگونه ارتباط کودکان با نهادهای نظامی را به عنوان کودک‌سرباز نشان و آن را ممنوع اعلام کند. همچنین این پروتکل اختیاری در ماده ۶ از حکومت‌ها می‌خواهد که کودکان را برای اقدامات نظامی بسیج نکنند و از نام‌نویسی آنها برای شرکت در درگیری‌های نظامی خودداری شود و حکومت‌ها برای بازگشت کودکان از ارتش و روانی‌سازی جسمانی و تلاش‌کنند. مواد ۸٫۲ و ۲۶ اساسنامه رم دیوان بین‌المللی کیفری مصوب سال ۱۹۹۸ و اجرائی شده در یک جولای ۲۰۰۲ نیز استفاده از کودکان زیر ۱۵ سال به عنوان نیروهای نظامی در ارتش‌ها ممنوع است. در این قطع‌نامه استفاده از کودکان به عنوان سرباز یا استفاده از کودکان به عنوان نیروی نظامی، از منظر قوانین بین‌المللی به طور کامل ممنوع است و خلافت کامل کنوانسیون حقوق کودک، جرم بین‌المللی و جرم براساس اساسنامه رم دیوان بین‌المللی کیفری، جنایت جنگی است و همچنین براساس قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد، حتی می‌تواند سبب ورود شورای امنیت به موضوع شود.

عبدالرحمن فتح‌الحی؛ اگرچه دور دور رأی‌گیری پارلمان لبنان در روز پن‌شنبه گذشته و برای سیزدهمین بار به منظور انتخاب رئیس‌جمهور شکست خورد، اما در دور دوم، جوزف عون با کسب ۹۹ رأی به‌عنوان رئیس‌جمهور لبنان انتخاب شد و با سخنرانی در پارلمان این کشور، ادای سوگند کرد و روز جمعه با حضور در کاخ بعیدا، کارش را با دیدار با نجیب میقاتی، نخست‌وزیر کفیل، آغاز کرد. در حالی شرایطی خلا ریاست‌جمهوری که بیش از دو سال از اکتبر ۲۰۲۲ به طول انجامید، با انتخاب جوزف عون پایان یابدا کرد که برخی تحلیلگران به قدرت رسیدن فرمانده ارتش لبنان را تهدیدی برای آنچه محور مقاومت ناخیمه می‌شود، می‌دانند. در همین راستا عون پس از انتخاب به‌عنوان رئیس‌جمهور لبنان در پیامی، متعهد شد که قدرت فقط در دستان دولت خواهد بود. او خطاب به نمایندگان پارلمان لبنان گفت تلاش خواهد کرد تا انحصار حمل سلاح در لبنان در اختیار دولت باشد. خبرگزاری رویترز پیش‌تر در گزارشی انتخاب رئیس‌جمهور لبنان را اولین آزمون توازن قدرت در این کشور پس از جنگ اخیر اسرائیل و حزب‌الله و سرنگونی حکومت ن‌بشار اسد در سوریه عنوان کرده بود. البته محبتی امانی، سفیر ایران در لبنان، باور دیگری دارد و شامگاه جمعه با تشریح نحوه انتخاب جوزف عون به ریاست‌جمهوری لبنان معتقد است که «جوزف عون در زمان حضور در فرماندهی ارتش، رعایت حزب‌الله و مقاومت را داشت و خاطره بدی از او درباره حزب‌الله و جنبش امل وجود ندارد». امانی بنا بر دعوتی که از سفرا شده بود، در جلسه انتخاب رئیس‌جمهور در پارلمان لبنان حضور داشته و از نزدیک شاهد رأی‌گیری برای انتخاب رئیس‌جمهور این کشور بوده است. بنابراین او تصریح می‌کند «حامیان مقاومت با جوزف عون صحبت‌هایی انجام دادند و با او به نوعی به توافق رسیدند که مصالح آنها در ریاست‌جمهوری تعیین شود». او درباره پیام این توافق با محور مقاومت متذکر می‌شود «آمریکا، عربستان و فرانسه تصور می‌کردند به‌تهنایی می‌توانند کار را به جلو ببرند. اما مشخص شد این چنین نیست و آنها محتاج توافق با مقاومت هستند و براساس توافق، ریاست‌جمهوری شکل گرفت». سفیر ایران در لبنان این را هم خاطر‌نشان کرد «آمریکایی‌ها و اسرائیلی‌ها به دنبال این بودند تا سمیر جعجع را به‌عنوان رئیس‌جمهور منصوب کنند، اما او آرای چندانی نداشت».

تبریکات تهران

در ادامه آنچه گفته شد، عباس عراقچی روز جمعه و طی مطلبی در شبکه اجتماعی ایکس به زبان عربی درباره انتخاب جوزف عون نوشت: «ایران از لبنانی‌اناثات، امن و مستقل، موطن همه لبنانی‌ها، و عاری از اشغال و تهدید خارجی حمایت می‌کند». مسئول سیاست خارجی کشورمان ادامه داد «مانند گذشته، ما با هر دولتی که نماینده خواسته‌های مردم لبنان بوده، رفا آنها را تضمین کند و از حاکمیت، استقلال و تمامیت ارضی لبنان محافظت کند، همکاری خواهیم کرد».

قبل‌تر از آن، اسماعیل بقائی بود که در مقام سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، انتخاب جوزف عون به‌عنوان رئیس‌جمهور جدید لبنان را به او، دولت و ملت لبنان و همه گروه‌ها و احزاب فعال در عرصه سیاسی این کشور تبریک گفت. به نوشته ایسنا، بقائی این انتخاب را که محصول وفاق و توافق اکثریت گروه‌ها و احزاب لبنانی است، موفقیتی برای کل لبنان دانست و ابراز امیدواری کرد «انتخاب رئیس‌جمهور موجب تقویت وحدت و انسجام داخلی در لبنان و تسهیل مسیر پیشرفت و آبادانی این کشور و غلبه بر چالش‌ها و مشکلات پیش‌رو ازجمله در زمینه اقتصادی و بازسازی خرابی‌های ناشی از تجاوز وحشیانه رژیم صهیونیستی به این کشور و حراست از حاکمیت ملی و تمامیت سرزمینی در برابر تهدیدها و تخطی‌های رژیم اشغالگر شود». سخنگوی وزارت امور خارجه همچنین با اشاره به روابط تاریخی ایران و لبنان، بر آمادگی دولت جمهوری اسلامی ایران برای توسعه روابط با دولت لبنان در همه زمینه‌ها تأکید کرد و برای رئیس‌جمهور جدید آرزوی موفقیت کرد. هم‌زمان سفارت ایران در بیروت هم در پیامی به ژنرال جوزف عون، رئیس‌جمهور جدید لبنان، تبریک گفت. در پیام سفارت ایران در بیروت آمده است «برای جناب‌عالی در مأموریت خود آرزوی موفقیت می‌کنیم و مشتاق همکاری در راستای تحکیم روابط جمهوری اسلامی ایران و لبنان و همکاری در زمینه‌های مختلف به گونه‌ای هستیم که منافع مشترک دو کشور را تأمین کند و موجب ثبات و رفاه مل‌های دو کشور و منطقه شود». جالب اینجاست که «حماس» نیز انتخاب جوزف عون به‌عنوان رئیس‌جمهور جدید لبنان را تبریک گفت. اما تیعابت انتخاب جوزف عون به‌عنوان رئیس‌جمهور جدید لبنان بر آینده مناسبات تهران-بیروت چه خواهد بود؟ این سئوالی است که پاسخش را در گفت‌وگو با ابوالقاسم نقلی پی گرفته‌ایم.
به باور سفیر پیشین جمهوری اسلامی ایران در فرانسه میسان جوزف عون به‌عنوان فرمانده ارتش لبنان با جوزف عون در مقام ریاست‌جمهوری این کشور (لبنان)، تفاوت معناداری وجود دارد. ضمن آنکه از منظر سفیر اسبق ایران در عربستان، بلژیک، کلمبیا و شیلی، رئیس‌جمهور در ساختار سیاسی و اداری لبنان، نقش تعیین‌کننده‌ای ندارد و به گفته او «باید دید که مسیر پیش‌رو برای تعیین نخست‌وزیر و اعضای کابینه چگونه خواهد بود».

حاصل این گپ‌وگفت را در ادامه می‌خوانید.

ک **جناب دلفی پیش از آنکه به آینده مناسبات تهران-بیروت پس از روی کارآمدن جوزف عون به‌عنوان رئیس‌جمهور لبنان بپردازیم، ابتدا این سؤال مطرح است که با روی کارآمدن فرمانده ارتش (لبنان) به‌عنوان رئیس‌جمهور، چه اقتضات سیاسی‌ای برای لبنان به وجود خواهد آمد؟ یا این انتخاب می‌تواند خلا پنج‌ساله دولت دائم و نیز فقدان ریاست‌جمهور به مدت بیش از دو سال را برطرف کند؟**

موضوع اینجاست که فشارخ از جریان‌بندی سیاسی در پارلمان لبنان برای رأی‌گیری و انتخاب جوزف عون باید انتخاب رئیس‌جمهور را امری فی‌نفسه مثبت دانست؛ چراکه وضعیت لبنان از هر منظر بی بحران مواجه است. از حوزه اقتصادی و معیشتی تا مسائل سیاسی، اجتماعی، امنیتی، دیپلماتیک و… که در سایه حملات چندماهه و بمباران بی‌امان اسرائیل به کل خاک لبنان مشکلات ایجاد شده‌اند و دراین‌بین نبود دولت مستقر دائم و همچنین یک دوساله رئیس‌جمهور در لبنان و اداره

از عون تا عون

کشور با یک دولت موقت، شرایط را به سمت بحرانی‌تر شدن برده است.

ک **ولی موضوع اینجاست که جوزف عون در چه شرایطی و بسا چه رنگ‌بندی سیاسی داخلی، منطفه‌ای و بین‌المللی به ریاست‌جمهوری لبنان رسید؟ چون این روند می‌تواند بحران را عمیق‌تر هم بکند. غیر از این است؟**

این نکته شما درست است. اما توجه داشته باشیم که بعد از پایان دوره ریاست‌جمهوری میشل عون ما با یک بن‌بست سیاسی مواجه بودیم و ۱۲ دور انتخابات برای تعیین رئیس‌جمهور به دلیل عدم توافق جریان‌های سیاسی لبنان بی‌نتیجه ماند.

ک **میان کلام‌تان، دراین‌بین بسیاری هم توپ را در زمین حزب‌الله هم می‌اندازند که سبب شده تا …**

بله، اما موضوع این است که حزب‌الله لبنان تا پیش از ورود به جنگ مستقیم با اسرائیل در هشتم اکتبر ۲۰۲۲ یکی از مهم‌ترین وزنه‌های سیاسی در تحولات لبنان بود. به گونه‌ای که هیچ اقدام و تصمیمی بدون چراغ سبز یا موافقت حزب‌الله انجام‌شدنی نبود، بنابراین تمام ائتلاف‌ها و مذاکرات سیاسی برای تعیین رئیس‌جمهور به نتیجه نرسید، اما این به معنای آن نیست که توپ را در زمین حزب‌الله بیندازیم.

ک **چه شد که نهایتاً از سلیمان فرنجیه به جوزف عون رسیدیم؟ اساساً ترکیب ۴+۶ نامزد‌های ریاست‌جمهوری لبنان (جوزف عون، ابیاس الیسسری، جهاد ازعور و سمیر جعجع در کنار نعمة افرام، جورج خوری، فرید خازن، ابراهیم کنعان، زیاد بارود و سمیر عساف). ترکیب برنده‌ای برای حزب‌الله نبود، چون در آستانه جلسه پن‌شنبه گذشته پارلمان لبنان برای انتخاب رئیس‌جمهور این کشور، سلیمان فرنجیه در مقام رئیس جریان «المرده» از نامزدهی ریاست‌جمهوری لبنان به دفتر جوزف عون انصراف داد.**

این چه معنایی می‌دهد؛ تغییر در نقد حزب‌الله؟

نکته شما درست است و اساساً ترکیب ۴+۶ نامزدهای ریاست‌جمهوری لبنان، ترکیب بدون نامزد مدنظر مقاومت بود. هرچند سلیمان فرنجیه‌گزینۀ مدنظر حزب‌الله برای ریاست‌جمهوری لبنان بود، اما در نهایت جوزف عون به این مقام رسید. باوجوداین به نظر می‌رسد، هم نوعی مهندسی سیاسی و

دیپلماتیک با حضور جریانات داخلی و نیز بازیگری کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در جریان بود و هم تمام مقامات لبنانی نگران تداوم وضع موجود کشورشان بودند و سعی شد که جلسه پن‌شنبه پارلمان هر طور که شده، به انتخاب عون ختم شود. اتفاقاً از همین‌جاست که برخی تحلیل‌ها درباره مسئله نفوذ حزب‌الله در تحولات سیاسی لبنان مطرح می‌شود. چون گزینه غیرهمسو روی کار آمد.

ک **برحلاف این ارزیابی شما، طیفی باور دارند که با وجود اینکه عون تحت حمایت آمریکا قرار دارد و علت این امر وابستگی ارتش لبنان به آمریکا است، اما در مواجهه در مسائل مختلف به شکل بی‌طرف و حرفه‌ای عمل کرده و با وجود تحركات متعدد که برخی طرف‌ها در داخل و خارج لبنان برای تحریک ارتش علیه مقاومت داشتند، ژنرال عون هرگز در راستای مخالفت با حزب‌الله گام برنداشته و موضعی هم که در قبال مقاومت اتخاذ کرده، حرفه‌ای و منطقی بوده است. حتی در جریان جنگ جدید لبنان با اسرائیل هم، عون هیچ‌گونه اقدامی در خلاف مسیر مقاومت را نپذیرفت و بر هماهنگی با آن تأکید داشت. اتفاقاً به خاطر همین بی‌طرف بودن و شفافیت در اداره ارتش و همچنین تلاش برای حفظ وحدت لبنان، جوزف عون یکی از چهره‌های محبوب و برجسته و تقریباً بی‌حاشیه این کشور به شمار می‌رود؛ به‌ویژه اینکه حزب‌الله تأکید کرد مخالفتی با ژنرال عون ندارد.**

اینکه حزب‌الله تأکید کرد مخالفتی با ژنرال عون ندارد، لزوماً به معنای آن نیست که جوزف عون گزینه ایده‌آل آنهاست. همچنین صرفاً عنوان شد که حزب‌الله از زبان نمایندگان خود اعلام کرد که توتپی بر نامزدهی فرمانده ارتش برای ریاست‌جمهوری ندارد. پس حمایت جدی و صریحی در کار نبوده است. فقط مخالفتی از جانب حزب‌الله نشده و توتپی هم انجام نشد. اما توجه داشته باشیم که جوزف عون نقش اول ماجرای بازرسی یوایم‌ای ایرانی در فرودگاه رفیق خوری بود. اینجاست که موضوع را باید طور دیگری دید. توافقاتی در کار بوده تا رئیس‌جمهور جدید لبنان دیگر به دنبال تقابل و تنش با اسرائیل نباشد.

ک **و به همین دلیل است که اکنون اسرائیل اولین بازیگری بود که ریاست‌جمهوری جوزف عون را تبریک گفت؟**

بله، این تبریک دیپلماتیک دو معنا دارد؛ نخست می‌شود این‌گونه تحلیل کرد که ریاست‌جمهوری جوزف عون به معنای همسویی با حزب‌الله و جریان‌مقامی نخواهد بود و دوم اینکه، لبنان پس از به قدرت رسیدن جوزف عون حداقل به دنبال تقابل و تنش با اسرائیل نیست؛ یعنی بیروت مانعی برای توسعه‌طلبی‌های اسرائیل در منطقه نخواهد بود. این را هم در نظر داشته باشیم که در روند انتخاب جوزف عون به‌عنوان رئیس‌جمهور لبنان، خلاف قانون اساسی این کشور وجود ندارد.

ک **منظور انفصال دوساله از خدمت در ارتش است؟**

دقیقاً طبق قانون اساسی لبنان باید فرمانده ارتش، دو سال از کارهای نظامی جدا شده باشد تا بتواند به عنوان کاندیدی ریاست‌جمهوری معرفی شود. به همین دلیل وقتی جوزف عون بلافاصله پس از فرماندهی ارتش لبنان به عنوان رئیس‌جمهور این کشور انتخاب می‌شود، نه تنها یک نقض قانون اساسی لبنان است، بلکه یک پالس سیاسی معنادار خواهد بود.

گزارش «شرق» از انتخاب رئیس‌جمهور جدید لبنان و آینده مناسبات تهران-بیروت

ک **اشاره‌تان به هشتم مارس‌ها است؟**

بله اگرچه ما شاهد این دست نقض قوانین در لبنان بوده‌ایم، اما در جریان انتخاب جوزف عون به عنوان رئیس‌جمهور شاهد نوعی چشم‌پوشی بیشتر جریان‌های سیاسی رقیب جریان هشتم مارس بودیم که نشان می‌دهد سطح بی‌سابقه‌ای از ائتلاف‌سازی سیاسی در مقابل حزب‌الله شکل گرفته است. موضوع مهم‌تر اینجاست که ما در جریان انتخاب رئیس‌جمهور به شکل بی‌سابقه‌ای شاهد نقش‌آفرینی مستقیم کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای از عربستان تا فرانسه و ایالات متحده آمریکا بودیم. نه‌تنها نماینده پاریس و واشنگتن در انتخابات رئیس‌جمهور دخالت داشته‌اند، بلکه برای اولین بار است که نماینده سعودی‌ها هم در این انتخابات حضور مستقیم پیدا کرد و در رأی‌گیری و اعمال نظر نمایندگان پارلمان لبنان اعمال نفوذ کرد تا در نهایت جوزف عون به عنوان رئیس‌جمهور لبنان انتخاب شود. لذا در این رقابت سیاسی که حاصل ائتلاف فرودگاه منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای با هدف مهندسی سیاسی جریان‌ها و احزاب در لبنان بود، فضا به سمتی رفت که نهایتاً نامزد لیبرال‌ها در مقابل نامزد جریان‌های ملی لبنان به قدرت رسید.

ک **به سؤال کلیدی‌تر برسیم؛ آینده مناسبات تهران - بیروت در دوره عون به کجا می‌رسد. هرچند در مورد رویکرد جوزف عون نسبت به ایران، اطلاعات دقیقی در منابع بین‌المللی در دسترس نیست. با این حال، تحلیلگران سیاسی براین باورند که وی در تلاش است تا رویکردی متوازن میان جناح‌های داخلی لبنان و بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی اتخاذ کند. از سسوی دیگر و ذیل اشاراتان به موضوع فرودگاه رفیق خوری، در دوران فرماندهی جوزف عون، برخی اقدامات و انتصاب‌ها مانند منصوب‌کردن فؤاد کفوری به عنوان مدیرعامل فرودگاه بیروت، با واکنش‌هایی همراه بوده است؛ کفوری به عنوان شخصیتی نزدیک به ایالات متحده و فرانسه شناخته می‌شود و مواضع او گاه با منافع ایران در تضاد بوده است؟**

نکته‌ای که در تحلیل شخصیت سیاسی جوزف عون نادیده می‌گیریم، این است که او دیگر فرمانده ارتش لبنان نیست و به‌عنوان رئیس‌جمهور این کشور عمل می‌کند. میان این دو پست فاصله زیادی وجود دارد. بی‌ک فرمانده ارتش با قرانت‌های نظامی و امنیتی به مسائل نگاه می‌کند و اصطلاحاً ملاحظات سیاسی و دیپلماتیک را مدنظر قرار نمی‌دهد. اما وضعیت رئیس‌جمهور کاملاً متفاوت است و برای هرگونه اظهار نظر داخلی و منطقه‌ای و جهانی باید نهایت دقت را داشته باشد و تیعابت اقدامات و تصمیمات و حتی مواضع خود را هم بسنجد و اینجاست که قطعاً رئیس‌جمهور عملگردهی محدودتر از فرمانده ارتش دارد، با اینکه جایگاه او می‌تواند بالاتر باشد. لذا اگرچه عون در دوره کاری نظامی خود برخی موضع‌گیری‌ها علیه حزب‌الله لبنان، محور مقاومت و ایران داشته است، اما او لزوماً نمی‌تواند این نظرات مخالف را در مقام

رئیس‌جمهور بی بگیرد. اساساً پیگیری این نوع سیاست‌ها به بسیاری از پارامتراها و همچنین اقتضات داخلی لبنان و شرایط منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بستگی دارد. ضمن آنکه باید در نظر گرفت ریاست‌جمهور در ساختار سیاسی-اداری لبنان مسئول اصلی ارتش کشور نیست. بلکه این وظیفه بر عهده نخست‌وزیر است و باید دید که پس از جوزف عون چه مسیر سیاسی و برای انتخاب چه نخست‌وزیری تعریف شده است. آیا نخست‌وزیر هم با جریان فکری و سیاسی جوزف عون همراه است یا خیر؟ هرچند طبق قانون لبنان، این حق انحصاری رئیس‌جمهور است که نخست‌وزیر را انتخاب کند. اما بی‌شک انتخاب عون مستوط به توافق داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی است. از این روی می‌توان تصور کرد که نخست‌وزیر آتی لبنان هم گزینه‌ای است که اگرچه می‌تواند همسویی کاملی با جوزف عون نداشته باشد، اما بعید به نظر می‌رسد که مخالفت جدی هم با او پیدا کند. موضوع مهم‌تر انتخاب وزرا است. وزیر واری دولت جدید از چه جریان‌های سیاسی انتخاب می‌شوند. به همین دلیل نگاه سیاسی فردی مانند جوزف عون در مقابل ایران در مقام فرمانده ارتش یا در مقام رئیس‌جمهور لبنان یک موضوع است و اجرائی‌کردن و پیاده‌کردن آن موضوع دیگری است. چون همان‌طورکه گفتم باید دید مسیر تعیین نخست‌وزیر و کل کابینه دولت لبنان در چه ریلی پیش خواهد رفت.

ک **ارزیابی خودتان چیست؟**

ارزیابی من شاید قدری بدبینانه باشد.

ک **چرا؟**

چون همان‌طورکه گفتم انتخاب جوزف عون که گزینه مدنظر حزب‌الله نبود. از طرف دیگر در جریان انتخاب جوزف عون به‌عنوان رئیس‌جمهور لبنان، نماینده عربستان سعودی به‌صراحت عنوان کرد «ما در تلاش هستیم تا نفوذ ایران را در لبنان کاهش دهیم». گرچه طی این سال‌ها و پس از احیای روابط تهران-ریاض سعی‌شد تا اختلافات منطقه‌ای دو کشور کنترل شود. اما این دست اظهارنظرها نشان می‌دهد که همچنان جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی درخصوص تحولات لبنان اختلاف نظر دارند. ضمن این‌که پیرو س‌ؤال پیشین شما عنوان شد که نمایندگان حزب‌الله در پارلمان لبنان، وتوی مخالفتی با انتخاب جوزف عون نداشتند.

ک **پس گفته محبتی امانی درباره اینکه جوزف عون ذیل توافق با حزب‌الله پذیرفته که در دوره ریاست‌جمهوری‌اش ملاحظات آنها را در نظر داشته باشد، با چالش همراه است؟**

بله. طبق گزارشات رسانه‌ای توافق شده که جوزف عون هم ملاحظات حزب‌الله را در نظر بگیرد. اما سؤال اینجاست که آیا می‌توان به این دست توافقات نظر کرد؟ اساساً چنین توافقی وجود دارد و اگر وجود دارد، تا چه حد می‌توان امید به تداوم آن داشت، به خصوص آنکه باید اذعان و اعتراف کرد که پس از توافق اتش‌بس بین حزب‌الله لبنان و اسرائیل ما نقش‌آفرینی چندان جدی سیاسی و دیپلماتیک در صحنه لبنان برای تقویت جایگاه حزب‌الله نداشتیم تا بتواند در جریان انتخاب رئیس‌جمهور دست برتر را داشته باشد.

خبر

آصفری: زمان مناسبی برای استیضاح وزرا نیست

نایب‌رئیس سابق کمیسیون امور داخلی کشور و شورورا در مجلس، تأکید کرد: بنده اعتقاد دارم که با استیضاح وزرا مشکلات کشور حل نخواهد شد و بهتر است که نمایندگان مجلس وقت خود را صرف ارائه طرح و پیشنهاد برای حل مشکلات کنند. محمدحسین آصفری در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به رزمه استیضاح برخی از وزرا از سوی نمایندگان مجلس، بیان کرد: استیضاح حق نمایندگان مجلس است و کسی نیز نمی‌تواند جلوی حق قانونی نمایندگان مجلس را بگیرد، اما نکته حائز اهمیت این بوده که استیضاح وزرا در شرایطی که تازه دولت در حال شکل‌گیری است، زود است. اینکه امروز نمایندگان از استیضاح وزرا صحبت می‌کنند، خیلی زود است. باید به دولت فرصت داد. او در ادامه اظهار کرد: هم مجلس و هم دولت، هر دو سال اول خود را سب‌ری می‌کنند. بنده اعتقاد دارم که درست است مشکلاتی در حوزه ناترازی انرژی و حوزه‌های اقتصادی در کشور وجود دارد، اما این مشکلات با استیضاح وزرا حل نمی‌شود. هر وزیر دیگری که روی کار بیاید، شرایط تغییر چندانی نخواهد کرد. امروز باید برای حل مشکلات برنامه ارائه شود. از نگاه بنده مجلس به جای اینکه وقت خود را برای استیضاح وزرا بگذارد، بهتر است برای حل مشکلات طرح ارائه دهد. نماینده ادوار مجلس شورای اسلامی، تصریح کرد: مجلس می‌تواند طرح ارائه داده و دولت را موظف به اجرای برنامه‌ها کند. به‌عنوان مثال در حوزه ناترازی انرژی و حوزه اقتصادی طرح ارائه دهد و دولت را موظف به اجرا کند. مجلس در کنار ابزار استیضاح، وظیفه قانون‌گذاری نیز دارد. استیضاح خیلی به نتیجه نمی‌رسد، بلکه بیشتر یک کار ژورنالیستی و تبلیغاتی به شمار می‌رود. خود بنده در سال سوم وزارت به دنیا آم و هم‌اکنون وزیر اقتصاد بودم، اما ۴۰ امتضا به ۱۰ امتضا و ۱۰ امتضا به سه امتضا رسید، بنابراین استیضاح‌ها خیلی امیدوارکننده نیست. او در ادامه تأکید کرد: مطرح‌کردن این مسائل مقداری باعث بی‌اعتمادی مردم می‌شود و وقت پیش‌برد امور گرفته می‌شود. من اعتقاد دارم امروز زمان مناسبی برای استیضاح نیست. دولت تازه در حال شکل‌گیری است. از سوی دیگر با استیضاح مشکلی حل نمی‌شود. باید نمایندگان به جای استیضاح با طرح و پیشنهادهای خود مسیر درستی پیش پای وزرا بگذارند تا مشکلات را حل کنند.

بررسی جزئیات سفر پزشکیان به مسکو در دیدار سفیر ایران با معاون وزیر خارجه روسیه

قاسم جالی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو، با «آندری رودنکو»، معاون وزیر امور خارجه فدراسیون روسیه، دیدار و گفت‌وگو کرد. در این دیدار که در آستانه سفر رسمی رئیس‌جمهور کشورمان به روسیه انجام شد، ترتیبات تشریفاتی و جزئیات برنامه‌ها بررسی شد. در این جلسه تأکید شد که اولین سفر رسمی دو‌جانبه پزشکیان به مسکو، یک رویداد تاریخی خواهد بود که مناسبات دو کشور را وارد مرحله جدیدی خواهد کرد. در این دیدار همچنین اهمیت سند معاهده جامع همکاری‌های راهبردی ایران و روسیه یادآوری شد که با امضای آن سطح تعاملات ایران و روسیه ارتقا یافته و زمینه پیش‌برد همکاری‌ها تسهیل خواهد شد. سفر رئیس‌جمهور کشورمان به مسکو در تاریخ ۲۸ دی‌ماه انجام خواهد شد که طی آن علاوه بر دیدار و رایزنی مستقیم پزشکیان با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری، و دیگر مقامات عالی روسیه، معاهده جامع همکاری‌های راهبردی دو کشور نیز به امضا خواهد رسید.

^[1] همچنین براساس قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد، حتی می‌تواند سبب ورود شورای امنیت به موضوع شود

^[2] همچنین براساس اساسنامه رم دیوان بین‌المللی کیفری، جنایت جنگی است و همچنین براساس قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد، حتی می‌تواند سبب ورود شورای امنیت به موضوع شود

^[3] همچنین براساس اساسنامه رم دیوان بین‌المللی کیفری، جنایت جنگی است و همچنین براساس قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد، حتی می‌تواند سبب ورود شورای امنیت به موضوع شود

^[4] همچنین براساس اساسنامه رم دیوان بین‌المللی کیفری، جنایت جنگی است و همچنین براساس قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد، حتی می‌تواند سبب ورود شورای امنیت به موضوع شود